

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет ветеринарної медицини
Кафедра ветеринарно-санітарного інспектування, мікробіології,
гігієни та патологічної анатомії

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Ветеринарні технології забезпечення благополуччя тварин
обов'язковий

Спеціальність	211 «Ветеринарна медицина»
Освітня програма	«Ветеринарна медицина»
Рівень вищої освіти	третій (доктор філософії)

Розробник: Людмила НАГОРНА Людмила НАГОРНА, д.вет.н., професор кафедри ветеринарно-санітарного інспектування, мікробіології, гігієни та патологічної анатомії

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри ветеринарно-санітарного інспектування, мікробіології, гігієни та патологічної анатомії	протокол № 16 від 9 червня 2025 року	
	Завідувач кафедри	<u>Роман ПЕТРОВ</u> Роман ПЕТРОВ

Погоджено:

Гарант освітньої програми Людмила НАГОРНА Людмила НАГОРНА

Декан факультету, де реалізується освітня програма Людмила НАГОРНА Людмила НАГОРНА

Рецензія на робочу програму(додається) надана: Оксана КАСЯНЕНКО Оксана Касяненко

Роман ПЕТРОВ Роман Петров

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації Світлана Штандарчук (Світлана Штандарчук)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 20.08 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Ветеринарні технології забезпечення благополуччя тварин			
2.	Факультет/кафедра	Факультет ветеринарної медицини / кафедра ветеринарно-санітарного інспектування, мікробіології, гігієни та патологічної анатомії			
3.	Статус ОК	Обов'язковий компонент ОП			
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	ОНП « Ветеринарна медицина» 211 Ветеринарна медицина			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)				
6.	Рівень НРК	8 рівень			
7.	Семестр та тривалість вивчення	3 семестр			
8.	Кількість кредитів ЄКТС	3,0			
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)			Самостійна робота
		Лекційні	Пр/сем	Лабораторні	
		20	-	20	
10.	Мова навчання	Українська			
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	д.вет.н., професор Нагорна Л.В.			
11.	Контактна інформація	Тел.: +8(050) 628 66 85; l.nagoma@snau.edu.ua			
12.	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент пов'язаний із загальним цілями ОП та забезпечує розуміння здобувачами позицій, важливих завдань професійної діяльності фахівців ветеринарної медицини, в тому числі – раціональну організацію санітарного режиму підприємств, належних умов годівлі, догляду, утримання, що забезпечує профілактику захворювань як тварини, так і людини. Програмою ОК передбачене вивчення теоретичних основ благополуччя, умов утримання тварин, згідно Європейських вимог та вимог вітчизняного законодавства			
13.	Мета освітнього компонента	Метою ОК є формування теоретичних знань і умінь та здатності у здобувачів генерувати практичні, прикладні та комплексні ідеї щодо сучасних проблем ветеринарних технологій забезпечення благополуччя тварин			
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на основі вивчення ОК, які є фундаментальними при здобутті освітнього ступеня магістр			
15.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності під час вивчення ОК послуговується принципом, визначеним Законом України «Про освіту», Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ, Положенням про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність, Методичними рекомендаціями для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності, іншим локальним актам (повний перелік нормативних документів розміщений на сайті університету (https://snau.edu.ua/pro-universitet/s-truktura-universitetu/viddil-jakosti-osviti-licenzuvannja-ta-akreditacii/zabezpechennja-jakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/)). Оволодіння здобувачами знань з курсу має відбуватись із			

		<p>дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права; містити посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; містити достовірну інформацію про результати власної наукової діяльності, використані методики досліджень. Недопустимим під час навчання (згідно ст. 4 ст. 42 Закону України «Про вищу освіту»), є використання здобувачами:</p> <p><i>академічного плагіату</i> - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;</p> <p><i>самоплагіату</i> - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;</p> <p><i>фабрикації</i> - вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;</p> <p><i>фальсифікації</i> - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;</p> <p><i>списування</i> - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;</p> <p><i>обману</i> - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;</p> <p><i>хабарництва</i> - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;</p> <p><i>вплив у будь-якій формі</i> (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково- педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.</p> <p>За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності, як: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження освітнього курсу; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.</p>
16.	Ключові слова освітнього компонента	Благополуччя тварин, добробут, санітарні заходи, технологічні прийоми

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)			Як оцінюється ДРН
	РН 5	РН7	РН9	
ДРН 1. Виконувати практичні завдання щодо базових особливостей забезпечення благополуччя продуктивних тварин. Аналізувати та узагальнювати складові елементи, що забезпечують благополуччя в умовах господарств різних виробничих потужностей. Розробляти протоколи та схеми		x	x	Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС. Опитування теоретичних питань, оцінка рівня знань продемонстрованих на лабораторно-практичних заняттях; самостійне опрацювання окремих питань самостійної роботи здобувачів, з представленням опрацьованого матеріалу у вигляді

щодо благополуччя тварин в умовах господарств, різних виробничих потужностей				проектів, протоколів та схем. Враховується активність здобувачів під час обговорення питань, що винесені на заняття: експрес-контроль (усне опитування) під час аудиторних занять.
ДРН 2. Створювати та впроваджувати науково обгрунтовані методи оцінки благополуччя продуктивних та непродуктивних тварин за різних систем утримання. Розробляти та застосовувати інноваційні технології та підходи для підвищення благополуччя тварин за різних систем та способів утримання.	x		x	Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС. Опитування теоретичних питань, оцінка рівня знань продемонстрованих на лабораторно-практичних заняттях; самостійне опрацювання окремих питань самостійної роботи здобувачів, з представленням опрацьованого матеріалу у вигляді проектів, протоколів та схем. Враховується активність здобувачів під час обговорення питань, що винесені на заняття: експрес-контроль (усне опитування) під час аудиторних занять..
ДРН 3. Проводити оцінку та аналіз ризиків, планувати, виконувати та оцінювати благополуччя тварин за різних систем та способів утримання з урахуванням наукових підходів.		x	x	Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС. Опитування теоретичних питань, оцінка рівня знань продемонстрованих на лабораторно-практичних заняттях; самостійне опрацювання окремих питань самостійної роботи здобувачів, з представленням опрацьованого матеріалу у вигляді проектів, протоколів та схем. Враховується активність здобувачів під час обговорення питань, що винесені на заняття: експрес-контроль (усне опитування) під час аудиторних занять.
ДРН 4. Проводити аналіз міжнародної законодавчої бази щодо благополуччя тварин. Інтерпретувати та запроваджувати кращі практики щодо благополуччя в практичну діяльність. Проводити аналіз та впровадження у виробництво вимог щодо благополуччя тварин під час транспортування та забою; інтегрувати питання благополуччя при утриманні, транспортуванні та забої в практичну діяльність. Пропонувати комплексні ідеї щодо забезпечення питань благополуччя тварин за утримання, транспортування та забою.	x		x	Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС. Опитування теоретичних питань, оцінка рівня знань продемонстрованих на лабораторно-практичних заняттях; самостійне опрацювання окремих питань самостійної роботи здобувачів, з представленням опрацьованого матеріалу у вигляді проектів, протоколів та схем. Враховується активність здобувачів під час обговорення питань, що винесені на заняття: експрес-контроль (усне опитування) під час аудиторних занять.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література ¹	
	Аудиторна робота		Самостійна робота		
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
3-й семестр					
Тема 1. Вимоги України та ЄС щодо благополуччя тварин. Законодавча база.	2		2	4	[2, 5, 6, 7, 13-17]
Тема 2. Контроль благополуччя тварин в Україні	2		2	6	[7-12, 8, 23, 24]
Тема 3. Ветеринарні технології забезпечення благополуччя великої рогатої худоби	2		2	6	[4, 7-10, 13, 18, 20-22]
Тема 4. Ветеринарні технології забезпечення благополуччя овець та кіз	2		2	6	[2, 4, 12, 14, 11, 17, 23-25]
Тема 5. Ветеринарні технології забезпечення благополуччя свиней	2		2	6	[4, 8, 12, 16, 17, 19, 23, 24]
Тема 6. Ветеринарні технології забезпечення благополуччя свійської птиці	2		2	6	[1, 3, 4, 8, 16, 15, 23, 24]
Тема 7. Ветеринарні технології транспортування тварин згідно вимог до благополуччя.	4		4	6	[12, 17, 11, 15, 23-25]
Тема 8. Ветеринарні технології забою тварин згідно вимог до благополуччя.	4		4	10	[12, 17, 11, 15, 23-25]
Всього	20		20	50	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кількість годин
ДРН 1. Виконувати практичні завдання щодо базових особливостей забезпечення благополуччя продуктивних тварин. Аналізувати та узагальнювати складові елементи, що забезпечують благополуччя в умовах господарств різних виробничих потужностей. Розробляти протоколи та схеми	Розповідь теоретичних питань, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), мультимедійна лекція, інструктаж. Лабораторно-практичні заняття в умовах підприємств, організацій, які займаються утриманням, транспортуванням та забоем тварин Використання технічних засобів навчання, трансляція відео файлів щодо тематики заняття, розбір проблемних ситуацій, заняття на виробництві, групові дослідження, використання навчальних та контролюючих тестів). Використання мультимедійних технологій, застосування	Робота з книгою, конспектами лекцій, навчально-методичною літературою. Ознайомлення з інформацією офіційних сайтів за темою заняття чи окремим питанням. Запам'ятовування теоретичного матеріалу, спостереження, аналіз, узагальнення. Студент повинен застосовувати методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод). На основі вивченого і опрацьованого матеріалу самостійно генерувати думку під час теоретичного опитування, рішення ситуаційних завдань, диспутів, обговорень). Використовувати мультимедійні	20

щодо благополуччя тварин в умовах господарств, різних виробничих потужностей	методу аналізу конкретних ситуацій (case-study), діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).	технології для опрацювання тем, винесених на самостійне опрацювання, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).	
ДРН 2. Створювати та впроваджувати науково обґрунтовані методи оцінки благополуччя продуктивних та непродуктивних тварин за різних систем утримання. Розробляти та застосовувати інноваційні технології та підходи для підвищення благополуччя тварин за різних систем та способів утримання.	Розповідь теоретичних питань, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), мультимедійна лекція, інструктаж. Використання технічних засобів навчання, трансляція відеофайлів щодо тематики заняття, розбір проблемних ситуацій. Заняття на виробництві, групові дослідження, використання навчальних та контролюючих тестів, розв'язання ситуаційних завдань). Використання мультимедійних технологій, застосування методу аналізу конкретних ситуацій (case-study), діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).	Робота з книгою, конспектами лекцій, навчально-методичною літературою. Ознайомлення з інформацією офіційних сайтів за темою заняття чи окремим питанням (контроль якості питної води, кормів в умовах промислових господарств з вирощування продуктивних тварин). Запам'ятовування теоретичного матеріалу, спостереження. Студент повинен застосовувати методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод). На основі вивченого і опрацьованого матеріалу самостійно генерувати думку під час теоретичного опитування, рішення ситуаційних завдань, диспутів, обговорень). Використовувати мультимедійні технології для опрацювання тем, винесених на самостійне опрацювання, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).	20
ДРН 3. Проводити оцінку та аналіз ризиків, планувати, виконувати та оцінювати благополуччя тварин за різних систем та способів утримання, з урахуванням наукових підходів.	Розповідь теоретичних питань, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), мультимедійна лекція, інструктаж. Використання технічних засобів навчання та проблемних ситуацій, екскурсії на виробництво (в рамках дуальної освіти), групові дослідження, використання навчальних та контролюючих тестів, розгляд ситуаційних завдань). Використання мультимедійних технологій, застосування методу аналізу конкретних ситуацій (case-study), діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).	Робота з книгою, конспектами лекцій, навчально-методичною літературою. Ознайомлення з інформацією офіційних сайтів за темою заняття чи окремим питанням (характеристика санітарно-гігієнічних умов утримання продуктивних тварин). Запам'ятовування теоретичного матеріалу, спостереження. Студент повинен застосовувати методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод). На основі вивченого і опрацьованого матеріалу самостійно генерувати думку під час теоретичного опитування, рішення ситуаційних завдань, диспутів, обговорень). Використовувати мультимедійні технології для опрацювання тем, винесених на самостійне опрацювання, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).	20
ДРН 4. Проводити аналіз міжнародної законодавчої бази щодо благополуччя тварин. Інтерпретувати та запроваджувати	Розповідь теоретичних питань, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), мультимедійна лекція, інструктаж. Використання технічних засобів навчання та проблемних ситуацій, екскурсії на	Робота з книгою, конспектами лекцій, навчально-методичною літературою. Ознайомлення з інформацією офіційних сайтів за темою заняття чи окремим питанням (конструктивні особливості тваринницьких приміщень та сучасного обладнання для різних видів	30

<p>кращі практики щодо благополуччя в практичну діяльність. Проводити аналіз та впровадження у виробництво вимог щодо благополуччя тварин під час транспортування та забою, інтегрувати питання благополуччя при утриманні, транспортуванні та забої в практичну діяльність. Пропонувати комплексні ідеї щодо забезпечення питань благополуччя тварин за утримання, транспортування та забою.</p>	<p>виробництво (в рамках дуальної освіти), групові дослідження, використання навчальних та контролюючих тестів, розгляд ситуаційних завдань). Використання мультимедійних технологій, застосування методу аналізу конкретних ситуацій (case-study), діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).</p>	<p>продуктивних тварин). Запам'ятовування теоретичного матеріалу, спостереження. Студент повинен застосовувати методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод). На основі вивченого і опрацьованого матеріалу самостійно генерувати думку під час теоретичного опитування, рішення ситуаційних завдань, диспутів, обговорень). Використовувати мультимедійні технології для опрацювання тем, винесених на самостійне опрацювання, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).</p>	
---	---	---	--

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання

Тестування на предмет володіння термінологією, яка застосовується при вивченні ОК. Оцінка не виставляється.

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1	Тематичне усне опитування та виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях	25 балів / 25%	Впродовж вивчення ОК
2	Тестмножинного вибору в системі Moodle	50 балів / 50 %	Впродовж 1 та 2 модульних тижнів
3	Доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни	25 балів / 25 %	Згідно розкладу
Разом за семестр		100 балів / 100%	

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент ²	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ³
Тематичне усне опитування та виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях	<p>< 10 балів</p> <p>Студент може відтворити тільки окремі фрагменти з курсу.</p>	<p>15 балів</p> <p>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання</p>	<p>20 балів</p> <p>Виконано усі вимоги завдання</p>	<p>25 балів</p> <p>Виконані усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми</p>
Виконання	< 5 балів	15 балів	20 балів	25 балів

² Зазначити компонент сумативного оцінювання

³ Зазначити розподіл балів та критерії, що зумовлюють рівень оцінки

завдань на лабораторно-практичних заняттях	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшу частину завдань виконано з використанням на основі основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює правила вирішення лабораторно-практичних завдань. Виконання індивідуальних контрольних завдань значно формалізовано, відсутнє глибоке розуміння роботи	Студент засвоїв основний матеріал, та розуміє і виконує лабораторно-практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає незначну кількість неточностей.	Здобувач реалізує теоретичний матеріал дисципліни при виконанні лабораторно-практичних робіт, здатен аналізувати та співставляти отримані результати на основі набутих з даної дисципліни знань, умінь, практичних навичок
Тестмножинного вибору в системі Moodle	<10 балів	20 балів	30 балів	50 балів
	Студент дає правильну відповідь на декілька питань ($\leq 33\%$ правильних відповідей).	Студент має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються і дає правильну відповідь на декілька питань (34–59% правильних відповідей).	Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, і дає правильну відповідь на декілька питань (60–89 % правильних відповідей).	Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, правильно дає відповідь на питання тесту (90–100 % правильних відповідей).
Доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни	<5 балів	15 балів	20 балів	25 балів
	Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні. Студент не виконав самостійне опрацювання матеріалу.	Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, але окремі складові відсутні або недостатньо опрацьовані, студент працював пасивно.	Знає основні положення, що мають визначальне значення при виконанні самостійної роботи / індивідуальних завдань. Помилки у відповідях є не суттєвими.	Виконано усі вимоги, завдання, продемонстровано креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми.

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усний зворотній зв'язок після вивчення кожної теми	На кожному занятті
2	Усний зворотній зв'язок від викладача під час виконання лабораторно-практичних завдань	Наприкінці заняття
3	Усний зворотній зв'язок від викладача після доповіді здобувачем презентації за тематикою самостійного вивчення окремих тем ОК	Протягом занять після доповіді здобувача

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

1. Кучерук М. Д., Засєкін Д. А. (2024). Органічне птахівництво. К.-П.: 307 с.

2. Animal Welfare in the European Union. 2017. 78p.
3. Кучерук М. Д., Засєкін Д. А. (2020). Органічне птахівництво України: ветеринарно-санітарне забезпечення технології : монографія. Київ : Прінтеко,. 190 с.
4. Недосєков В.В., Блаха Т., Ситюк М.П., Мартинюк О.Г., Мельник В.В., Юстинюк В.Є. (2021). Основи біобезпеки та благополуччя тварин. Ніжин,. 252 с.
5. Broom, D.M., & Fraser, A.F. (2007). Domestic Animal Behaviour and Welfare, Wallingford: C.A.B.I., 4th edn., 437.
6. World Organisation for Animal Health (OIE) (2012). Terrestrial Animal Health Code, 21st Ed. OIE, Paris
7. Молочний компонент <https://qftp.org/milk-component/#moloko-component-training-materials-tab>
8. Вимоги до благополуччя тварин під час їх утримання. Інфографіки. https://qftp.org/wp-content/uploads/2024/09/infohrafika-blahopoluchchia-tvaryn_web.pdf.
9. Вимоги до благополуччя телят. Інфографіки. https://qftp.org/wp-content/uploads/2024/09/infohrafika-blahopoluchchia-teliat_web.pdf
10. Вимоги та рекомендації до благополуччя молочних корів під час їх утримання. Інфографіки. https://qftp.org/wp-content/uploads/2024/09/infohrafika-blahopoluchchia-koriv-pid-chas-utrymannia_web.pdf
11. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження», редакція від 15.11.2024, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>
12. Закон України «Про ветеринарну медицину та благополуччя тварин» <https://ovm.gov.ua/index.php/normativna-baza/90-zakoni/402-zakon-ukrayiny-pro-veterynarnu-medycynu-ta-blahopoluchchya-tvaryn>

Додаткові джерела

13. Krueger A., Cruickshank J., Trevisi E., Bionaz M. (2020). Systems for evaluation of welfare on dairy farms. *Journal of Dairy Research*. No. 87. P. 13-19.
14. Cojkcic, A. and Morrell, J. M. (2023). Animal Welfare Assessment Protocols for Bulls in Artificial Insemination Centers: Requirements, Principles, and Criteria; *Anim*; 13(5):942. doi.:10.3390/ani13050942.
15. Всесвітня декларація благополуччя тварин. <https://savewild.org/udaw/>
16. Rioja-Lang, F. C., Connor, M., Bacon, H. J., Lawrence, A. B. Dwyer, C. M. (2020). Prioritization of Farm Animal Welfare Issues Using Expert Consensus. *Front. Vet. Sci.*, 6 (495). <http://dx.doi.org/10.3389/fvets.2019.00495>
17. Simonin, D. & Gavinelli, A., Hild, S., Schweitzer, L. (2019). The European Union legislation on animal welfare: state of play, enforcement and future activities. *Animal Welfare: From Science to Law*, 59-70.
18. Петькун Г., Мартинюк О.Г., Недосєков В.В. Індикатори позитивного благополуччя молочного стада. *One Health Journal*. (2023). Вип. 1(II). 39–44. <https://doi.org/10.31073/onehealthjournal2023-II-06>
19. Fraser D. (2014). The globalisation of farm animal welfare. *Revue scientifique technique* (International Office of Epizootics), 33(1), 33–38. <https://doi.org/10.20506/rst.33.1.2267>
20. Нагорна, Л.В., Нєстерук, В.С. (2022). Особливості поведінкових алгоритмів великої рогатої худоби. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Ветеринарна медицина. 4(59) 38–43. <https://doi.org/10.32845/bsnau.vet.2022.4.6>
21. Нагорна Л.В., Нєстерук В.С. (2023). Особливості поведінки великої рогатої худоби за інтенсивних технологій виробництва молока. Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині: матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет – конференції (20 – 21 лютого 2023, м. Полтава). Полтава: ПДАУ, 32–34.
22. Нагорна Л, Нєстерук В. Аналіз критичних точок за виробництва молока. Мат. III щоріч. Міжнарод. наук-прак. конф. «Сучасні епідемічні виклики в концепції «Єдине здоров'я» (18-19 травня 2021 р. м. Тернопіль), 27

Інші джерела

23. Сайт Держпродспоживслужби <https://dpss.gov.ua/diyalnist/bezpechnist-harchovih-produktiv-ta-veterinarna-medicina/blahopoluchchia-tvaryn>
24. Сайт Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи <https://vet.gov.ua>
25. Закон України «Про ветеринарну медицину» <https://ips.ligazakon.net/document/T211206>